

Irina WOLF

„Sold Out” – un spectacol despre vânzarea etnicilor germani

Între anii 1967 și 1989, peste 225.000 de etnici germani au fost vânduți de regimul Ceaușescu statului german, întreaga „afacere” ridicându-se, conform statisticii Germaniei, la circa 1.127.737.770 de mărci. Aceste cifre impresionante defalcate pe ani acoperă o pagină întregă din flaiierul-program al spectacolului *Sold Out*, realizat de Gianina Cărbunariu la Münchner Kammerspiele, teatru cu care mai colaborase în 2007 cu piesa de succes *Kebab* (alias *mady-baby.edu*).

Cu toate acestea, nu sumele de bani au interesat-o pe Gianina Cărbunariu, ci poveștile umane, soarta fiecărei persoane cumpărate (cf. <http://www.welt.de/die-welt/vermischtes/article7429313/Erst-verfolgt-dann-verschachert.html>).

Asemănător spectacolului montat la Studio „Yorick” din Târgu Mureș (20/20), și *Sold Out* a fost creat pe baza unei documentări consistente realizate de autoare. Totuși, miza finală nu este un spectacol-documentar, ci o poveste fictivă bazată pe materialul colectat în urma interviurilor purtate cu circa 40 de persoane, „victime” și martori deopotrivă, descoperite prin anunțuri la ziar. „Mulți dintre cei intervievați au dorit să rămână anonimi, deoarece unii agenți ai securității mai sunt și astăzi activi”, spune Cărbunariu într-un interviu acordat ziarului *Abendzeitung* (cf. <http://www.abendzeitung.de/kultur/183515>).

În centrul poveștii se află o familie (tată, mamă și fiică) de origine germană, care se străduiește să-și cumpere plecarea definitivă din România comunistă. Modalitățile de a storce bani de către autoritățile securiste sunt pregnant redade, de această vânzare profitând pe lângă agenții de securitate și intermediari, vameși, activiști de partid. Cei care au trăit coșmarul sistemului totalitar se pot regăsi în numeroase scene, precum în cea care redă discuția tatălui cu Ofiterul de la Pașapoarte, în care tatălui îi este refuzată plecarea la bursa de specializare în Canada, în locul lui fiind trimis un coleg cu o altă calificare, sau exmatricularea din facultate a fiicei, după depunerea actelor de plecare definitivă. Aceasta este exclusă și din Uniunea Tineretului Muncitor – cum altfel, decât printr-un vot unanim în cadrul unei ședințe de partid – tocmai pentru că îi fuseseră asigurate „cele mai optime dintre cele mai optime condiții” (printre altele, un loc special în cămin, *singură* în cameră!).

Gianina Cărbunariu reușește să îmbine cu mult talent și imaginație tragicul cu comicul, reunind contrastele izbitoare într-un tot armonios. Astfel, imediat după excluderea fiicei din UTM, profesorul o roagă pe aceasta să-i aducă un stilou Pelikan dacă se va mai întoarce în România în vizită la rude, sau chiar „mai bine două”. Și scrisorile scrise de fiică „ăluia care ne face din mână în fiecare zi din televizor”, chiar dacă vorbesc despre situația precară în care se afla populația țării căreia i se „ia lumina” în fiecare seară, fiica fiind forțată „să-și scrie lecțiile la lumânare”, sunt impregnate de un umor fin. Teroarea perpetuă impusă de telefonul ascuns deseori în frigider contrastează puternic cu cerința unuia dintre intermediari, care nu dorește să primească drept cadou aparate electrice, deoarece „lucrând în domeniul ăsta, tot timpul primește electrice din Germania”. În schimb, se arată interesat de... pantalonii soțului, pe care acesta îi dezbracă imediat, soția ajustându-i pe loc, primirea pașapoartelor în două luni fiind astfel asigurată...

Un loc aparte în povestea autoarei îl are păpușa Annemarie, o moștenire de familie din cel de-Al Doilea Război Mondial, care conferă dramei încă o latură umoristică. Ea povestește la început cu vădită ușurință despre intrarea Armatei Roșii în România, îl desenează apoi pe monstrul Ceaușescu printre narațiuni imaginare de ucidere a acestuia și expune în final călătoria cu trenul spre Vest, precum și șicanele întâmpinate la graniță după obținerea documentelor de părăsire definitivă a țării.

În montarea aparținând tot autoarei, lumea, la început idilică a familiei, este plasată într-un terrarium (decor semnat de Dorothee Curio) ce are pe peretele din fundal un tapet

Foto: Irina Wolf

reprezentând imaginea panoramică a unui sat. În acest spațiu fragil, despărțit de lumea „adevărată” numai printr-o folie de plastic, sunt înglobate pe podeaua din iarbă artificială o căprioară din plastic și tufişuri care vor fi strânse înaintea plecării definitive în două lăzi mari din lemn. (Trebuie menționat aici că este vorba chiar de lăzile originale, fiecare cu o greutate de circa 70 kg, ce au putut fi folosite în decorul spectacolului prin amabilitatea persoanelor intervievate.)

Absurditățile regimului autoritar sunt subliniate și prin proiecțiile video ale lui Daniel Gontz. Revedem astfel, printre altele, cuplul Ceaușescu la una dintre Plenarele CC al PCR din Sala Palatului și chiar imaginea hărții Republicii Socialiste România înconjurată de raze sclipitoare.

O apariție armonioasă o constituie muziciana *Pollyester*, pe numele adevărat Polly Lakovskaja. Fie că interpretează la sintetizator muzică rusească accentuând intrarea Armatei Roșii în România sau cântă de pe acoperișul terrariumului, cântăreața originară din Minsk se integrează întru totul în ansamblul actoricesc, din care iese în evidență Hildegard Schmahl, interpreta păpușii Annemarie. Umanizarea piesei și accentul pus de Gianina Cărbunariu pe soarta celor vânduți sunt vizibile îndeosebi la finalul spectacolului, când actorii citesc câteva extrase din interviurile care au stat la baza scenariului.

În urma unei discuții cu publicul, la sfârșitul lunii mai, chiar dacă un număr mic de spectatori au fost intrigăți că nu a reieșit clar ce anume s-a aflat în centrul piesei (vânzarea sau soarta persoanelor vândute?), Gianina Cărbunariu a primit, nu numai din partea sașilor și șvabilor intervievați, nenumărate cuvinte de laudă pentru reușita comprimării întâmplărilor într-un număr redus de dialoguri și monologuri. Spectacolul se joacă, de altfel, cu casa închisă.

Nu este deloc întâmplător că, în paralel, din 23 aprilie și până în 20 iunie, a putut fi vizionată la Literaturhaus în München și o expoziție vastă dedicată Hertei Müller sub titlul *Herta Müller – Der kalte Schmuck des Lebens* (Podoaba rece a vieții).

Münchner Kammerspiele, München – Sold Out. Text de Gianina Cărbunariu. Traducător: Ina Tartler. Regia: Gianina Cărbunariu. Decoruri și costume: Dorothee Curio. Lumini: Christian Mahrla. Video: Daniel Gontz. Muzica: Pollyester. Colaboratoare regie: Carmen Coțofană. Dramaturgie: Malte Jelden, Julia Reichert. Cu: Sylvana Krappatsch, Lasse Myhr, Hildegard Schmahl, Lenja Schultze, Edmund Telgenkämper și Michael Tregor. Data premierei: 5 mai 2010.

Ion JURCA ROVINA

Spectacole cu artiști români și francezi

Am relatat în numărul anterior al revistei despre relația de colaborare între Compania François Jacob din Belfort (Franța) și Teatrul pentru Copii și Tineret „Mihai Popescu” din Târgoviște, o relație concretizată prin susținerea de spectacole la ambele teatre. Așa s-a întâmplat cu montarea piesei *Echilibrul (Le Funambule)* de Jean Genet, în regia lui François Jacob. În 2009, spectacolul s-a jucat în premieră la Târgoviște, în original și în limba română. Anul acesta, în mai (18, respectiv, 22), am văzut ambele variante la Belfort.

Sigur, opțiunea pentru textul-monolog al lui Jean Genet trebuie să fi ținut seama și de șansele distribuției în limba franceză, teatrul târgoviștean avându-l pentru acest demers pe tânărul actor Mircea Silaghi. Nu e de trimis însă în plan secund preferința regizorului pentru resursele dramatice ale acestui eseu despre condiția artistului. Se știe că Jean Genet a scris *Le Funambule* (care face parte din seria de eseuri cu *L'atelier d'Alberto Giacometti* și *Le Secret de Rembrandt*) pentru foarte tânărul acrobat și intimul său prieten Abdallah Betanga, căruia romancierul de până aici îi și datorează ieșirea (după 1955) din criza de sterilitate. În acești ani, va scrie și teatru: *Balconul*, *Negrii*, *Paravanele*.

Jean Genet, cel care a fost determinat, în revolta lui, să-și asume rolul de hoț (cumva asemănător cu Esenin care se cânta în versuri *huligan*), după apelativul atribuit de societate,